

ANYKŠČIŲ RAJONO BENDROJO UGDYMO ĮSTAIGOSE BESIMOKANČIŲ MOKINIŲ DANTŲ IR ŽANDIKAULIŲ BŪKLĖ 2018 M.

Remiantis Higienos instituto (*toliau – HI*) Vaikų sveikatos stebėsenos informacine sistema (*toliau – VSS IS*), 2018 metais (*toliau – m.*) vaikų skaičius (iki 20 m. amžiaus) mokyklinio ugdymo įstaigose yra 2 115, o vaiko sveikatos pažymėjimą (forma Nr. 027-1/a) pateikė 1 798 vaikai (85,01 procento (*toliau – proc.*)) (šiais metais vaiko sveikatos pažymėjimo formos Nr. 027-1/a duomenys buvo perduodami tiesiogiai iš E. sveikatos portalo į VSS IS). Daugiausiai vaikų sveikatos pažymėjimų pateikta buvo 7 klasės mokinių (92,82 proc.), mažiausiai – 12 klasės mokinių (65,14 proc.).

Pagal HI VSS IS vaikų dantų ir žandikaulių būklės 2018 m. ataskaitą, vaikų, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, Anykščių rajono (*toliau – raj.*) ugdymo įstaigose buvo 231 (12,85 proc.). Didžioji dalis tokių vaikų buvo 5 klasėje – 26,47 proc., mažiausiai 12 klasėje – 4,39 proc. Vaikų dalis, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m., pateikta 1 lentelėje.

1 lentelė. Vaikų dalis, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų
Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

Metai	Vaikų dalis, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų (absoliučiais skaičiais (<i>toliau – abs. sk.</i>))
2016 m.	13,96 proc. (284)
2017 m.	10,62 proc. (216)
2018 m.	12,85 proc. (231)

Vaikų, neturinčių sąkandžio patologijos, iš viso buvo 750 (41,71 proc.), daugiausia tokių vaikų mokėsi 12 klasėje – 49,12 proc., o mažiausiai 11 klasėje – 35,25 proc. Vaikų dalis, neturinčių sąkandžio patologijos Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m., pateikta 2 lentelėje.

2 lentelė. Vaikų dalis, neturinčių sąkandžio patologijos Anykščių raj. ugdymo įstaigose
2016-2018 m.

Metai	Vaikų dalis, neturinčių sąkandžio patologijos (abs. sk.)
2016 m.	42,26 proc. (860)
2017 m.	41,40 proc. (842)
2018 m.	41,71 proc. (750)

Vaikų, kurie turi žandikaulių patologiją, buvo 740 (41,16 proc.), daugiausia jų mokėsi 6 klasėje – 47,65 proc., mažiausiai 8 klasėje – 35,83 proc. Vaikų dalis, turinčių žandikaulių patologiją Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m., pateikta 3 lentelėje.

3 lentelė. Vaikų dalis, turinčių žandikaulių patologiją Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

Metai	Vaikų dalis, turinčių žandikaulių patologiją (abs. sk.)
2016 m.	41,13 proc. (837)
2017 m.	41,15 proc. (837)
2018 m.	41,16 proc. (740)

Vaikų, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją, iš viso buvo 321 (17,85 proc.), daugiausia tokių vaikų mokėsi 11 klasėje – 25,41 proc., mažiausiai 3 klasėje – 8,06 proc. Vaikų dalis, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m., pateikta 4 lentelėje.

4 lentelė. Vaikų dalis, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

Metai	Vaikų dalis, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją (abs. sk.)
2016 m.	19,46 proc. (396)
2017 m.	18,73 proc. (381)
2018 m.	17,85 proc. (321)

Kalbant apie vaiko dantų ir žandikaulių būklę, labai svarbus KPI indeksas – jis nurodo dantų ėduonies intensyvumą, t. y. kiek pažeistų ėduonies (K), plombuotų (P) bei dėl ėduonies

išrautų (I) pieninių bei nuolatinių dantų turi vaikas. Informacija apie pieninius dantis nurodoma prie raidžių k, p, i, informacija apie nuolatinius dantis – prie raidžių K, P, I. Kada KPI reikšmė yra mažesnė nei 1,2 – ėduonies intensyvumas apibūdinamas kaip labai žemas; nuo 1,2 iki 2,6 – žemas, nuo 2,7 iki 4,4 - vidutinis; nuo 4,5 iki 6,5 - aukštas ir labai aukštas, kai rodiklis yra didesnis nei 6,5.

2018 m. vaikų turinčių per aukštą bendrą (KPI+kpi) indeksą buvo 16,31 proc. (765 asmenų), Lietuvos vidurkis – 10,15 proc., tai rodo jog vaikų dantų ir žandikaulių būklė mūsų rajone yra blogesnė lyginant su visos Lietuvos mastu. Palyginimui 5 lentelėje pateikta mokinių dalis, kurie turi per aukštą bendrą (kpi+KPI) indeksą Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

5 lentelė. Mokinių dalis, turinčių per aukštą bendrą (kpi+KPI) indeksą Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

Metai	Dalis Anykščių raj. (abs. sk.)	Lietuvos vidurkis
2016 m.	22,21 proc. (757)	20,74 proc.
2017 m.	17,48 proc. (853)	14,82 proc.
2018 m.	16,31 proc. (765)	10,15 proc.

Vertinat 5 lentelės duomenis, matome, jog mokinių, turinčių per aukštą bendrą (kpi+KPI) indeksą, tiek Anykščių raj. ugdymo įstaigose, tiek Lietuvos ugdymo įstaigose, mažėja. Tačiau lyginant tokių mokinių dalį Anykščių raj. su Lietuvos vidurkiu, matome, jog 2016-2018 m. rodiklis Anykščių raj. yra didesnis nei Lietuvos vidurkis, tad vaikų dantų ir žandikaulių būklė mūsų rajone yra blogesnė lyginant su visos Lietuvos mastu. Didžiausias rodiklio skirtumas tarp mūsų savivaldybės ir Lietuvos pastebimas 2018 m.

Kaip buvo minėta aukščiau, KPI indeksas turi tam tikras reikšmes, kurios nusako ėduonies intensyvumą. 2018 m. Anykščių raj. ugdymo įstaigose didžioji dalis vaikų turėjo labai aukštą KPI indeksą, tokių mokinių buvo 10,15 proc. Detalesnis KPI indekso pasiskirstymas Anykščių raj. ugdymo įstaigose ir palyginimas 2016-2018 m. pavaizduotas 6 lentelėje.

6 lentelė. KPI indekso pasiskirstymas ir palyginimas Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m.

KPI indeksas	2016 m.	2017 m.	2018 m.
Labai žemas	13,35 proc.	7,36 proc.	7,72 proc.

Žemas	5,81 proc.	4,76 proc.	3,92 proc.
Vidutinis	12,56 proc.	8,67 proc.	7,68 proc.
Aukštas	8,98 proc.	6,31 proc.	6,16 proc.
Labai aukštas	13,23 proc.	11,17 proc.	10,15 proc.
Nenurodyta	0,12 proc.	0,55 proc.	0,09 proc.

Vertinant 6 lentelėje pateiktus duomenis, labai aukštas, aukštas ir vidutinis dantų ėduonies intensyvumas Anykščių raj. ugdymo įstaigose 2016-2018 m. mažėja, tačiau kartu taip pat mažėja ir mokinių dalis, turinti žemą ir labai žemą dantų ėduonies intensyvumą.

Apibendrinant Anykščių raj. ugdymo įstaigų mokinių dantų ir žandikaulių būklę 2018 m., galima teigti, kad palaipsniui mokinių dantų ir žandikaulių būklė gerėja, tačiau vis dar išlieka aktualia problema. Vaikų dalis, neturinčių ėduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų kito netolygiai. Vaikų dalis, neturinčių sąkandžio patologijos 2016-2018 m. nežymiai mažėjo, o turinčių žandikaulių patologiją – nežymiai padidėjo. Vaikų dalis, turinčių pavienių dantų sąkandžio patologiją sumažėjo nuo 19,46 proc. iki 17,85 proc. Galime pasidžiaugti tuo, jog vertinant vaikų dalį, turinčių per aukštą bendrą (kpi+KPI) indeksą, ji sumažėjo nuo 22,21 proc. iki 16,31 proc., tačiau vertinant abs. sk., tokių mokinių skaičius kito netolygiai.

Vertinant tai, kad vaikų dantų ir žandikaulių būklė Anykščių raj. yra blogesnė nei Lietuvoje ir mūsų rajone kol kas nėra pastebima žymaus gerėjimo, pabrėžiame, jog tėveliai turi būti atsakingi ir skirti didesnę dėmesį, formuojant tinkamus burnos higienos įgūdžius.

Primeriname, kad tėveliai turi padėti vaikams valyti dantis iki 6-7 m. amžiaus, o vėliau priminti apie burnos higienos svarbą. Svarbu nepamiršti reguliarių (profilaktinių) vizitų pas odontologus (1-2 k./m.).

Skatiname dalyvauti nemokamoje „Vaikų krūminių dantų dengimas silantais“ programoje. Ši programa skirta vaikams nuo 6 iki 14 m., kuri apsaugo vaikų dantis nuo ėduonies.

Visuomenės sveikatos specialistai, vykdamys sveikatos priežiūrą mokykloje, vykdo teorinius ir praktinius užsiėmimus apie burnos higieną, moko vaikus taisyklingo dantų valymo. Dėl informacijos apie burnos higieną gali kreiptis ne tik vaikai, bet ir jų tėveliai. Tik veikdami kartu galime pagerinti vaikų sveikatą.

Informacijos šaltinis: HI VSS IS suformuotos statinės ataskaitos (suformuota 2019 05 22).

Parengė: visuomenės sveikatos specialistė, vykdanči visuomenės sveikatos stebėseną ir koordinuojanti visuomenės sveikatos specialistų, vykdančių visuomenės sveikatos priežiūrą mokyklose, veiklą Monika Meškauskaitė